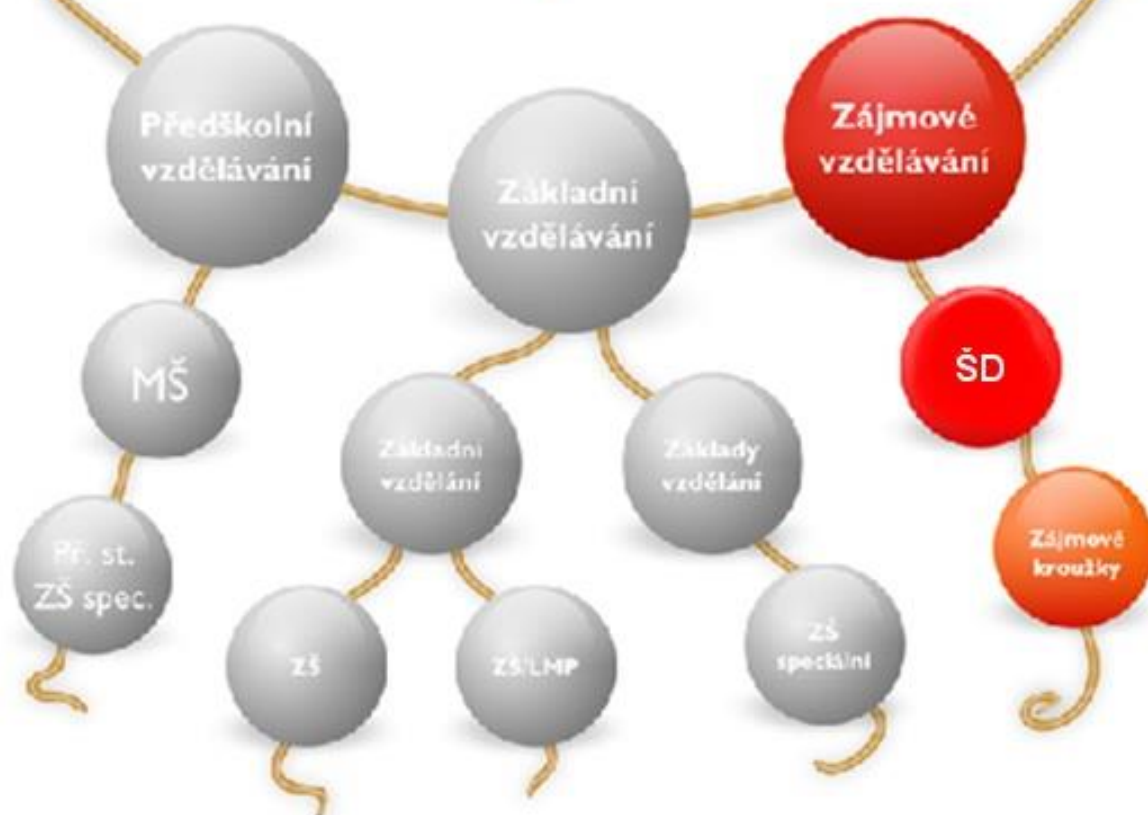

ZŠ a MŠ
Kroměříž,
F. Vančury

Školní vzdělávací program školní družiny

Učíme se poznávat svět

Č.j.:758/2010

Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání – Školní vzdělávací program školní družiny „Učíme se poznávat svět“ je platný ze dne 1.9.2010 ve znění **aktualizace č.8 , s účinností 1.9.2024**

Aktualizace č.8 byla projednána na pedagogické radě dne 10.6.2024 a školskou radou dne 20.6.2024.

Mgr. Ivana Baštincová
ředitelka školy

razítko školy

Obsah

1. Identifikační údaje	4
2. Charakteristika	5
2.1. Charakteristika školy jako celku	5
2.2. Školní družina (ŠD)	6
2.4 Organizace chodu	6
2.5 Délka a časový plán	6
2.6 Věkové a individuální zvláštnosti žáků	7
2.7 Podmínky přijímání a odhlašování účastníků do ŠD	7
2.8 Personální podmínky a řízení školního zařízení	7
2.9 Technické a materiální podmínky	7
2.10 Ekonomické podmínky	7
2.11 Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví	8
2.12 Psychosociální podmínky	8
2.13 Spoluúčast zákonných zástupců	8
3. Charakteristika ŠVP pro zájmové vzdělávání	9
3.1 Klíčové kompetence	9
3.2 Naše filosofie	10
3.3 Priority a cíle	10
3.4 Zájmové vzdělávání účastníků se speciálními vzdělávacími potřebami s potřebou podpůrných opatření	12
4. Obsahová náplň práce ŠD	16
4.1 Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání	16
4.2 Vymezení vzdělávacích oblastí	17
4.3 Distanční výuka	18
5. Autoevaluace ve školní družině	27

1. Identifikační údaje

Název ŠVP: Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání – Školní vzdělávací program školní družiny „Učíme se poznávat svět“

ŠVP je vypracován podle § 5 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., a upraven jako školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání, pro něž není vydán rámcový vzdělávací program.

Vychází z filosofie školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání a ŠVP ZŠ speciální „Duhová pastelka“

Motivační název: Učíme se poznávat svět

a) **Název:** Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury

Sídlo: F. Vančury 3695, 767 01 Kroměříž

Právní forma: příspěvková organizace

IČO: 47935928

IZO: 600 025 608

b) **Zřizovatel:** Zlínský kraj
kontakt: Krajský úřad zlínského kraje
odbor školství, mládeže a sportu
tř. T. Bati 21
761 90 Zlín

c) **Ředitel:** Mgr. Ivana Baštinová

d) **Zástupce ředitele:** Mgr. Jana Burešová, vzdělávání
Mgr. Jitka Jarmarová, poradenství

e) **Koordinátor ŠVP:** Mgr. Ivana Baštinová
Výchovný poradce: Mgr. Lenka Stojanová
Metodik prevence: Mgr. Eva Vrtaníková

f) **Kontakt na školu:** msazskm@msazskm.cz
www.msazskm.cz
telefon: 573 338 534

2. Charakteristika

2.1. Charakteristika školy jako celku

Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury se nachází v klidné okrajové části města Kroměříže, v zástavbě rodinných domků, pod zalesněným kopcem Barbořina. Škola je zřízena podle §16 odstavec 9 školského zákona. Hlavním účelem školy je poskytování vzdělávání (dětem v předškolním věku a žákům při plnění povinné školní docházky v základním vzdělání). Škola poskytuje i komplexní školské poradenské služby ve speciálně pedagogickém centru, zajišťuje zájmové vzdělávání a stravování. Je školou samostatně zřízenou pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, s potřebou podpůrných opatření - především pro žáky s mentálním postižením, včetně souběžného postižení více vadami nebo autismu.

Vykonává činnosti těchto škol a školských zařízení:

- mateřská škola
- přípravný stupeň základní školy speciální
- základní škola
- základní škola speciální
- školní družina
- speciálně pedagogické centrum
- školní jídelna-výdejna

Spádovou oblastí školy je celý okres Kroměříž a okrajové části okresů sousedících. Dopravní obslužnost je realizována osobní i hromadnou dopravou- část žáků dojíždí do školy samostatně, část v doprovodu zákonných zástupců. Zákonní zástupci využívají i nabídky spolku Korálky Kroměříž, z.s., který zajišťuje formou sociální služby dopravu dětí do školy za doprovodu řidiče a osobní asistentky.

Kapacita budovy je 92 dětí a žáků (mateřská škola 12 dětí, přípravný stupeň ZŠ speciální 12 dětí, základní škola 68 žáků). Ve škole se nachází 12 tříd.

Škola byla založena 1. 9. 1992 a sídlila ve dvou nevyhovujících objektech ve vzdálených částech města. Od roku 2001 škola vykonává svoji činnost na ulici F. Vančury 3695 v Kroměříži. Pro výchovnou a vzdělávací činnost využívala škola pouze budovu části A a některé prostory části B. Ve školním roce 2020/2021 proběhla rekonstrukce školní budovy, části B a C celé budovy.

Škola plně využívá jednopatrovou budovu. Dispoziční řešení části budovy A přízemí i prvního patra je architektonicky stejné. Nachází se v něm sociální zařízení pro děti, žáky a zaměstnance, šatna a kuchyňka pro zaměstnance, V patře je 5 tříd základní školy a základní školy speciální, ředitelna a pracovna ekonomky a administrativní pracovnice. V přízemí se nachází 5 tříd – základní školy speciální.

Pracovny pro individuální speciálně pedagogickou podporu- tyflopeditickou, logopedickou, surdopedickou- jsou součástí tříd.

V rekonstruované části B se nachází cvičebna pro zdravotní a rehabilitační tělesnou výchovu, tělocvična, 2 třídy, z nichž jedna je určena pro předškolní vzdělávání a druhá pro základní

školu speciální, včetně WC. K dispozici je dílna pro rukodělnou činnost a prostor pro muzikoterapii. V části C se nachází pracovny SPC, cvičná kuchyňka, výdejna se školní jídelnou a zázemí pro provozní zaměstnance včetně prádelny a sušárny. V prostoru pod úrovní těchto místností je kotelna školy a zázemí pro správce budovy. Středem bezbariérového objektu vede výtahová šachta pro osoby s omezenou možností pohybu.

Kolem budovy školy je rozsáhlá zahrada, která je využívána pro výuku pracovních a praktických činností, pro relaxaci, sportovní i společenské aktivity, pro aktivity environmentální výchovy a minimálního preventivního programu, pro projektové dny ve škole, pro aktivity školní družiny.

2.2. Školní družina (ŠD)

Školní družina není pokračováním školního vzdělávání, ani ho nenahrazuje. Svým pojetím na školní vzdělávání navazuje, rozvíjí celkovou osobnost dítěte, žáka. Účastníci ŠD jsou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami s potřebou podpůrných opatření.

ŠD slouží především k výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti mimo vyučování. Účastníci pokračují v rozvíjení sebeobsluhy, základních praktických dovedností a učí se řešit různé modelové situace spojené s rozvojem sociálního chování.

Pomáhá uspokojovat a rozvíjet kulturní potřeby i rozmanité zájmy. Účastníci získávají v rámci svých možností podmínky pro vlastní seberealizaci a prostor pro vyjádření.

Časové rozvržení, uspořádání a náročnost činností ŠD se řídí požadavky psychohygieny s přihlédnutím ke speciálním vzdělávacím potřebám každého účastníka.

Školní družina je rozdělena na skupiny – oddělení. Do jednotlivých oddělení jsou účastníci zařazováni podle jejich speciálních potřeb, vzájemné tolerance. Délka doby pobytu účastníků v družině určuje konkrétní rozsah denních činností příslušného oddělení družiny.

Počet oddělení v daném školním roce závisí na počtu přihlášených účastníků, jejich speciálních vzdělávacích potřebách a délce pobytu. Účastníci mají režim upravený tak, aby zabezpečil všechny jejich potřeby v dané době.

Kapacita školní družiny je uvedena ve školském rejstříku – 45 žáků.

2.4 Organizace chodu

Zabezpečuje účastníkům náplň volného času před vyučováním a v odpoledních hodinách po skončení výuky. Zaměření činností je spojeno s odpočinkem, rekreací, zájmovou činností, zábavou. Součástí náplně jsou zájmové kroužky.

2.5 Délka a časový plán

Školní družina funguje po dobu 10 měsíců (dny vyučování v běžném školním roce).

ŠVP je operativní, umožňuje kreativně reagovat na možné změny podmínek a propojovat či přesouvat témata během celé docházky účastníků do zájmového vzdělávání.

Činnost ŠD je dána měsíčními plány, kde jsou zahrnuty všechny vzdělávací oblasti, vychází ze vzdělávacích programů základní školy a základní školy speciální.

2.6 Věkové a individuální zvláštnosti žáků

Možnost navštěvovat ŠD mají všichni žáci základní školy a základní školy speciální Skladba je tedy velmi různorodá. Jsou to žáci, kteří se vzdělávají podle oborů pro základní vzdělávání a základy vzdělávání. U každého žáka je brán zřetel na typ zdravotního postižení.

2.7 Podmínky přijímání a odhlašování účastníků do ŠD

- zákonní zástupci dětí vyplní písemnou přihlášku
- v přihlášce zaznamenají čas dohodnutého odchodu účastníka ze ŠD a sdělí, zda jejich dítě bude odcházet samostatně nebo v doprovodu osob jimi pověřených
- v případě, že zákonný zástupce chce dítě odhlásit, učiní tak rovněž písemnou formou
- účastníci do zájmového vzdělávání jsou přijímáni do naplnění celkové kapacity
- tyto podmínky jsou specifikovány ve vnitřním řádu zájmového vzdělávání

2.8 Personální podmínky a řízení školního zařízení

Počet vychovatelek odpovídá počtu účastníků, přihlášených do školní družiny v daném školním roce.

Vychovatelky mají zkušenosti s prací s dětmi se speciálními potřebami, mají zájem o svůj odborný růst a soustavně se dále vzdělávají. Pracují profesionálním způsobem v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými, speciálně-pedagogickými a metodickými zásadami výchovně vzdělávací činnosti ve školní družině.

Ve ŠD pracují převážně vychovatelky, podle organizační struktury konkrétního školního roku mohou ve školní družině pracovat i asistentky pedagoga. Jsou řízeny vedoucí vychovatelkou, která je přímo podřízena zástupkyni ředitelky školy.

2.9 Technické a materiální podmínky

Zájmové vzdělávání nemá vlastní samostatné prostory. Využívá tříd a dalších místností školy podle možností daných harmonogramem výuky v konkrétním školním roce. Pro lepší orientaci účastníků je vždy třída viditelně a srozumitelně označena. Všechny třídy jsou bezbariérové, vybavené pomůckami pro děti s kombinací postižení a počítačem s připojením na internet. V každé místnosti jsou vymezeny prostory pro hru, relaxaci i zájmovou činnost. Pro zájmové aktivity využíváme i jídelnu, kuchyňku, dílnu a školní zahradu. Vstupní prostory, šatny a WC má ŠD společně se ZŠ.

Vlastní aktivity dále realizujeme na dopravním hřišti, v tělocvičně školy, v Knihovně Kroměřížska, a na hřišti a v lesíku Barbořina.

Pomůcky pro výtvarné, pracovní a herní aktivity jsou uloženy ve skříňkách na chodbě v přízemí školy a ve třídě II. ZŠ. Jsou tak běžně dostupné všem vychovatelkám dle aktuální potřeby.

2.10 Ekonomické podmínky

Aktivity školní družiny jsou částečně financovány i z prostředků vybraných od zákonných zástupců účastníků v rámci platby úplaty za zájmové vzdělávání. Směrnice k úplatě za zájmové vzdělávání je vydána ředitelstvem školy a výše úplaty je aktualizována vždy k začátku nového školního roku.

2.11 Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Vychovatelky zajišťují bezpečnost a zdraví účastníků po celou dobu jejich pobytu ve školní družině. Na začátku školního roku účastníky poučí o bezpečnosti v prostorách školy, při přesunech na různé akce, o zákazu svévolného opuštění ŠD, o chování ve ŠD i v prostorách mimo ni a ochraně zdraví svého i spoluúčastníků. Poučení zapisují do třídní knihy. Poučení o bezpečnosti provádějí také u nově příchozího účastníka, před pravidelnou činností (zájmové kroužky), a plánovanými akcemi (návštěvy kulturních a jiných zařízení).

Naše hlavní zásady v rámci bezpečnosti:

- zajistit trvalý dozor nad účastníky
- dbát na správné osvětlení pracovního prostředí
- hlídat optimální teplotu místnosti
- upozornit zákonné zástupce na změny zdravotního stavu jejich dítěte
- nevystavovat účastníky nadměrné zátěži
- respektovat osobní tempo, vyplývající ze zdravotního stavu každého dítěte
- časté střídání činností a vkládání relaxačních chviliek
- dbát na pitný režim
- vytvářet takové podmínky, abychom v co nejvyšší možné míře dokázali zabránit možnému úrazu (v případě nutnosti máme samozřejmě k dispozici plně vybavené lékárničky)
- vnitřní řád ZŠ a ŠD

2.12 Psychosociální podmínky

Snažíme se vytvářet prostředí, ve kterém se účastníci cítí spokojené, bezpečné, jisté. Každý účastník má stejná práva, možnosti a povinnosti. Nabídka alternativních aktivit je dobrovolná. Snažíme se, aby každý účastník mohlo uplatnit své specifické vlohy a schopnosti. Respektujeme jejich specifické individuální možnosti. Děti nejsou přetěžovány, dostávají srozumitelné pokyny. Při práci v nich rozvíjíme citlivost pro vzájemnou pomoc a toleranci, podporu ve vztahu k ostatním, ohleduplnost a zdvořilost. U účastníků upevňujeme kamarádské vztahy, rozvíjíme u nich schopnost spolupracovat v kolektivu. Podporujeme důvěru dítěte v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení.

Ke každému účastníkovi je přistupováno jako k jedinečné osobnosti – je volen vhodný individuální přístup.

Dále je dbáno na:

- zařazování činností, které vychází ze zájmů účastníků
- včasnou ochranu před rizikovým chováním a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí
- včasnou informovanost účastníků a jejich zákonných zástupců o činnosti ŠD

2.13 Spoluúčast zákonných zástupců

Zákonní zástupci jsou včas informováni o všech aktivitách a náplni ŠD formou nástěnek, panelů a písemných informací v deníčcích. Dále je jim nabízena účast na různých aktivitách a společných akcích.

3. Charakteristika ŠVP pro zájmové vzdělávání

Motto: „Učíme se poznávat svět“

Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání navazuje svým pojetím a obsahem na obsah školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a základy vzdělávání.

Vhodně volenými aktivitami pokračuje v rozvoji celkové osobnosti účastníka a tím i k dalšímu naplňování klíčových kompetencí.

Prostřednictvím volnočasových aktivit mají účastníci větší možnosti propojení naučených školních poznatků s praktickým životem.

Zájmovými činnostmi jsou účastníci provázeni motivační postavou Kašpárka:

- Malujeme s Kašpárkem
- Kašpárkovy šikovné ruce
- Kašpárek jede (jde) do města
- Zpíváme s Kašpárkem
- Kašpárek jde do přírody
- Kašpárek je fit
- Kašpárek sportuje

3.1 Klíčové kompetence

U účastníka, který navštěvuje naši školní družinu vytváříme základy kompetencí důležitých pro jeho budoucí život:

Kompetence k řešení problémů

- pod vedením se učí řešit problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s pomocí dospělého
- problémy se snaží řešit na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusů a omylů

Komunikativní kompetence

- používá verbální i neverbální komunikaci
- snaží se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu

Kompetence k učení

- pozoruje, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost se pokouší uplatnit v praktických situacích a dalším učení
- pokračuje v získávání elementárních poznatků o světě lidí, kultury, přírody a techniky, který dítě obklopuje
- pod vedením: se soustředí na činnost, při zadané práci dokončí, co započalo, dovede postupovat podle jednoduchých pokynů
- dítě je motivováno pro danou aktivitu

Sociální a personální kompetence

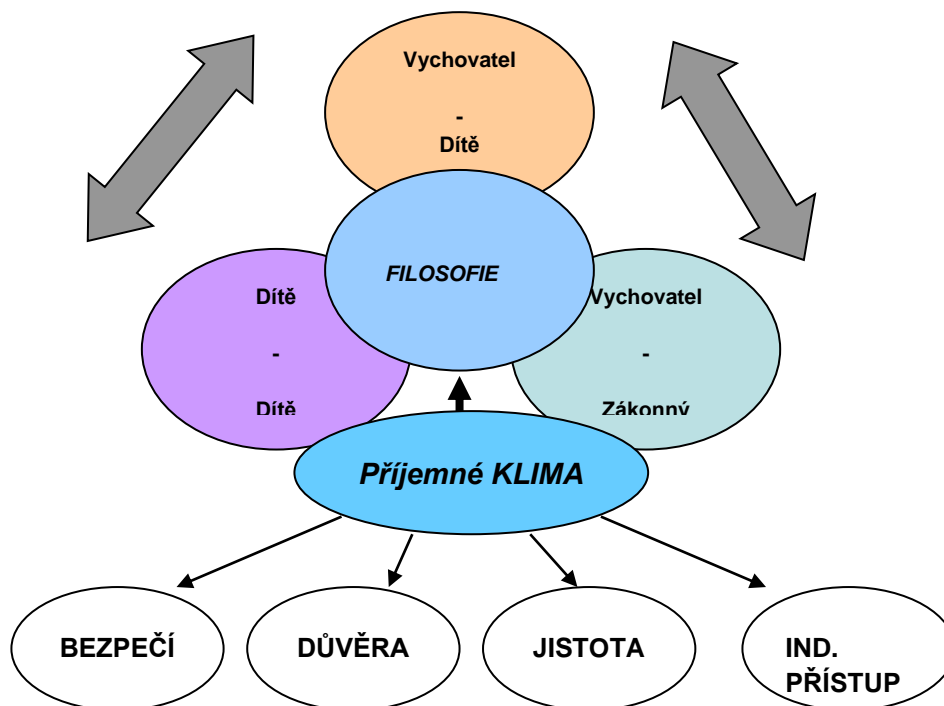
- pod vedením rozhoduje o svých činnostech – má možnost volby (hra, odpočinek,...)
- svým osobitým způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším
- učí se napodobovat modely chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- při práci ve skupině se podle svých individuálních možností snaží spolupracovat
- v rámci svých možností se pod vedením učí řešit konfliktní situace, dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla

Činnostní a občanské kompetence

- svoje činnosti a hry se učí plánovat
- učí se smyslu pro povinnost ve hře a při práci
- zajímá se o druhé a o to, co se kolem něj děje
- dle svých možností chrání své zdraví

3.2 Naše filosofie

– je shodná s filosofií ZŠ a MŠ Kroměříž, F. Vančury

3.3 Priority a cíle

Priority

Samostatnost – v rámci individuálních schopností rozvíjet a podporovat tyto oblasti:

- sebeobsluha
- sociální dovednosti
- prostorová orientace
- praktické dovednosti
- řešení sociálních situací v souvislosti s komunikací

Komunikace – v rámci individuálních možností pokračovat v rozvoji smysluplného a srozumitelného vyjadřování

- porozumění
- srozumitelnost
- smysluplnost
- komunikační dovednosti
- sebevyjádření
- navazování kamarádských vztahů

Sociální a osobnostní vývoj – v rámci individuálních možností rozvíjet a upevňovat:

- pracovní návyky, dovednosti a jejich využití
- spolupráci, vzájemnou pomoc
- schopnost aktivního využití volného času
- umět použít naučené návyky
- poznávací schopnosti
- fantazii, tvořivost

Obecné cíle ŠD:

1. **Podněcovat účastníky k tvořivosti, rozvoji fantazie a snaze řešit problémy**
 - návštěvy knihovny, tematické vycházky, nestandardní situace v zájmové činnosti
2. **Vést účastníky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci**
 - hry, dramatizace, porozumění pokynům, pravidlům
3. **Učit účastníky projevat ve svém chování pozitivní city**
 - podpora kamarádských vztahů, dodržování pravidel slušného chování
4. **Rozvíjet u účastníků sebeobsluhu a schopnost spolupracovat**
 - při hrách, výtvarných a pracovních činnostech
 - modelové situace, praktické činnosti
5. **Rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k ostatním, k přírodě a k prostředí**
 - vycházky, pobyt na zahradě, respektování odlišnosti druhých
6. **Učit účastníky v co nejvyšší možné míře – dle jejich možností chránit své zdraví**
 - práce s náčiním, nářadím, nádobím, zásady správné výživy, přiměřené oblékání
7. **Zapojovat se do aktivit určených pro širokou veřejnost**
 - exkurze, besedy, kulturní a sportovní akce
8. **Rozvíjet úzkou spolupráci školy s rodinou**
 - společné akce

3.4 Zájmové vzdělávání účastníků se speciálními vzdělávacími potřebami s potřebou podpůrných opatření

se řídí § 16 novely školského zákona č.82/2015Sb., vyhláškou č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Charakteristika žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

Účastníkem školní družiny Základní školy a mateřské školy Kroměříž jsou žáci s mentálním postižením (lehkým, středně těžkým a těžkým), s postižením souběžným více vad a žáci s autismem s potřebou podpůrných opatření od třetího stupně podpory.

Podpůrná opatření v rámci školní družiny spočívají:

- a) v úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod práce v zájmové oblasti podle speciálních potřeb účastníka
- b) v použití kompenzačních pomůcek, využívání podpůrných nebo alternativních komunikačních systémů podle speciálních potřeb účastníka
- c) v poskytnutí podpory podle individuálního vzdělávacího plánu

Zásady pro práci se žáky s potřebou podpůrných opatření

Naše škola je školou samostatně zřízenou podle § 16 odst. 9 školského zákona pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, především pro žáky se souběžným postižením více vadami a s autismem. Komplexní péče, individuální přístup, rozvoj komunikačních a sebeobslužných dovedností, spolupráce s rodinou, vytváření bezpečného prostředí jsou stanoveny v prioritách školy. Tyto priority jsou v souladu s filozofií školy a umožňují vytvářet podmínky pro rozvoj osobnosti všech účastníků školní družiny.

Mezi zásady pro práci s účastníky s potřebou podpůrných opatření od třetího stupně podpory v zájmovém vzdělávání patří:

- navázat kladný vztah mezi pedagogem a účastníkem
- individuální přístup
- při zapojení účastníka do zájmových aktivit postupovat podle zásad respektování jeho speciálních potřeb (zejména u jedinců s autismem)
- nabízet činnosti, ve kterých může účastník vyniknout – vycházet z individuality účastníka
- rozvíjet komunikační dovednosti
- vytvořit bezpečné prostředí a vstřícnou přátelskou atmosféru
- podporovat sebeúctu účastníků a jejich sebepoznávání
- dohodnout se se zákonnými zástupci na možnostech úzké spolupráce
- rozvíjet sebeobslužné dovednosti

- užívat při práci speciální metody a formy
- zabezpečit potřebné kompenzační a didaktické pomůcky
- spolupracovat s třídními učiteli, psychologem, výchovným poradcem a metodikem prevence

Vzhledem k typu školy a školního vzdělávacího programu se nepředpokládá vzdělávání žáků nadaných.

Účastníkům školní družiny, kteří vynikají v určité oblasti (sportovní, hudební, výtvarné), zájmové vzdělávání zabezpečí jeho rozvoj všemi možnými dostupnými prostředky:

- vystoupení na školních akcích – besídky pro zákonné zástupce a veřejnost
- účast ve výtvarných soutěžích
- účast na sportovních akcích – olympiády
- účast v zájmových útvarech (zobcová flétna, muzikoterapie, stolní tenis)

Specifickou kategorií v zájmovém vzdělávání tvoří účastníci s autismem.

Zájmové vzdělávání účastníků s autismem ve školní družině

Účastníci s poruchou autistického spektra tvoří v rámci pedagogické intervence specifickou kategorií. V důsledku autistické poruchy je narušena zejména oblast komunikace, sociální chování, představivost a vnímání. Jedinci s autismem v plné míře nerozumí tomu, co vidí, slyší a prožívají, jejich schopnost předvídat a plánovat události je velmi malá nebo téměř žádná.

Míra autistické symptomatiky může být různá – od těžké až po hraniční projevy, blíží se normě. Individualizace a individuální přístup je nezbytný - i s ohledem na různou míru mentálního postižení, případně další přidružené poruchy (smyslové či tělesné postižení, problémové chování).

Při práci s účastníky s autismem je uplatňována metodika strukturovaného učení při všech činnostech zájmového vzdělávání. Metodika plně respektuje specifika poruchy a vychází z potřeb účastníků. Základem je strukturalizace prostoru a činností, vizuální podpora, komunikace s vizuální podporou, motivace. Forma vizuální podpory je volena podle úrovně porozumění daného účastníka. Úroveň porozumění je ovlivněna mírou autistické symptomatiky a stupněm mentální retardace. Strukturu a vizuální podporu od sebe nelze oddělit, protože se vzájemně doplňují a ovlivňují. Vytvoření struktury poskytuje účastníkovi pocit jistoty, umožňuje mu předvídat sled činností, lepší orientaci a podporuje rozvoj samostatnosti účastníka.

Vizuální podpora

Vizuální podpora je nedílnou součástí strukturovaného prostředí, nelze je od sebe oddělit. Zvyšuje porozumění verbálním informacím. Forma vizuální podpory je volena individuálně podle úrovně porozumění daného účastníka.

Úroveň vizualizace podle vývojové úrovně účastníka:

- předmětová úroveň
- fotografie
- barevné obrázky
- lineární obrázky (černý obrysový obrázek na bílém pozadí)
- písmo

Motivace

Hraje klíčovou roli při práci s účastníky s autismem, protože nemají vytvořeny vnitřní pobídky k plnění pracovních úkolů, je nutné najít jejich individuální motivy ke spolupráci při zájmovém vzdělávání. Správně zvolenou motivací aktivizujeme účastníky k činnosti, spolupráci a tím vytváříme pracovní návyky. Individuální systém odměňování je vytvářen pro každého účastníka podle jeho individuálních potřeb.

Formy odměňování mohou být:

- materiální - oblíbené pochutiny, hračky, předměty
- činnostní - oblíbené aktivity, kdy čas k vykonávání této aktivity je vymezen
- sociální - slovní pochvala - je důležité, aby jí účastník rozuměl, může doprovázet odměny předcházející

Komunikace s vizuální podporou

Poruchy autistického spektra závažně ovlivňují oblast komunikace. Porucha komunikace postihuje rovinu receptivní i expresivní, verbální i neverbální. V závislosti na míře postižení je rozvíjena komunikace ve všech komunikačních rovinách.

Tam, kde závažnost postižení verbální komunikaci neumožňuje, jsou využívány alternativní a augmentativní formy komunikace (výměnný obrázkový komunikační systém, piktogramy, obrázky, fotografie, příp. předměty) podle individuální úrovně účastníka. Při výběru správné formy komunikace je třeba volit takovou, aby účastník dosáhl co nejvyšší formy samostatnosti.

Komunikace s vizuální podporou je založena na principu výměny komunikačního symbolu za konkrétní věc. Jakmile účastník pochopí princip této výměny, pochopí základní princip komunikace – něco podám a něco za to dostanu, tedy že pomocí ní může dosáhnout toho, co chce. S rozvojem aktivní slovní zásoby jsou postupně pro účastníky vytvářeny komunikační tabulky a komunikační deníky, pomocí kterých se učí vyjádřit svá přání a potřeby.

Vizuální podpora je potřebná i u účastníků mluvících, kteří nerozumí obsahu slov, vyskytuje se u nich echolalické opakování a u účastníků, kteří mají výrazné postižení ve schopnosti iniciovat nebo pokračovat v rozhovoru.

Organizace práce

Do jednotlivých oddělení školní družiny přicházejí účastníci s PAS po obědě. Vychovatelka má připravený vizualizovaný režim – kartičky s obrázky na suchý zip na přenosné vodorovné liště, které jsou seřazeny v pořadí, v jakém budou během odpoledne probíhat.

Účastníci s PAS, kteří pokračují v družině ve své kmenové třídě, využívají lištu s denním režimem ve svislé poloze na stěně a kartičky s obrázky, které se připevňují magnetky. Na denní režim vyučování navazuje režim ve školní družině.

Účastníci s PAS potřebují, aby činnosti probíhaly v dané z vizualizované posloupnosti. Některé činnosti se denně opakují (odpočívat, hrát si, jet domů), jiné se střídají v závislosti na dnu v týdnu a druhu zájmových aktivit.

Účastník přichází k liště, za pomoci vychovatelky ukazuje či pojmenuje obrázky s denní činností, které jsou chronologicky řazeny. Po ukončení aktivity účastník obrázků z rozvrhu odstraní a odloží do připravené krabičky, doprovázíme slovem „HOTOVO“.

Při volné hře si někteří účastníci s PAS neumí sami vybrat hru nebo hračku. Pro tyto případy využíváme komunikační tabulku s obrázkovou nabídkou činností a her, která jednotlivcům pomáhá s výběrem aktivity. Účastník se učí vybrat symbol, připevnit jej na komunikační řádek, s komunikačním řádkem přijít za paní vychovatelkou a požádat o danou aktivitu, věc.

4. Obsahová náplň práce ŠD

4.1 Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání

(Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání ve znění poslední změny vyhláškou č. 163/2018 Sb., s účinností 1. 9. 2018)

Den, prožitý ve školní družině se skládá z několika činností:

- tyto činnosti se vzájemně doplňují tak, aby se vyhovělo v co nejvyšší možné míře potřebám všech účastníků. Ke každému účastníkovi je přistupováno jako k jedinečné osobnosti a je volen vhodný individuální přístup ke každému z nich.

Pravidelná činnost

Je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména aktivity *zájmového vzdělávání*:

- Malujeme s Kašpárkem
- Kašpárkovy šikovné ruce
- Kašpárek jede (jde) do města
- Zpíváme s Kašpárkem
- Kašpárek jde do přírody
- Kašpárek je fit
- Kašpárek sportuje

Odpočinková činnost – relaxace, povídání, práce s knihou a časopisy, poslech hudby a pohádek

Rekreační činnost - hry, soutěže, pohybové aktivity, využití iPadů

Snoezelen

Relaxační místnost Snoezelen patří k moderním terapeutickým metodám. Nabízí nejrůznější smyslové vjemy – zrakové, hmatové, pohybové, sluchově stimulační. Součástí místnosti je i vodní postel. Snoezelen probouzí v dětech pocit pohody, uvolnění, zklidnění. Současně aktivizuje, stimuluje a probouzí zájem o nabízené podněty. Nabízí účastníkům možnost naplnění volného času. Principem Snoezelenu je přinášet radost z prožitku a vytvořit prostředí, ve kterém panuje atmosféra bezpečí a důvěry.

Příležitostná činnost

je to výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická činnost organizovaná nepravidelně, dle potřeb účastníků a možností ŠD – vycházky, sportovní a kulturní akce, exkurze, dramaterapie

Spontánní činnost – dle zájmu a výběru účastníka

Příprava na vyučování – zábavné procvičování učiva formou didaktických her, práce s počítačem

Kroužky

Součástí školní družiny jsou zájmové útvary (kroužky), jejichž činnost umožňuje kvalitní využití volného času všem žákům školy, nejen těm, co jsou přihlášení k pravidelné docházce do školní družiny.

- ***Kroužek stolního tenisu***

- účastníci se zde učí novým pohybovým dovednostem, seznamují se se základními pravidly hry a jsou vedeny k optimální znalosti a dodržování těchto pravidel. Dále je rozvíjena pohotovost, obratnost, orientace v prostoru a na hrací ploše. Upevňuje se u nich zdravá soutěživost a pozitivní vztah ke cvičení a pohybu.

- ***Kroužek hry na hudební nástroje***

Kroužek hry na zobcovou flétnu

Rozvíjí hudební a estetické vnímání, účastníci se učí vyjadřovat pomocí hudebního nástroje, seznamují se se základy hudební teorie, které při hraní využijí – co je notová osnova, houslový klíč, délky trvání not a jejich názvy. Pomocí obrázkových not se účastníci učí základům hry. Při hře na zobcovou flétnu se rozvíjí správné dýchání, což může přispět ke zlepšení jejich zdravotního stavu.

Hrátky s hudbou a pohybem

Rozvíjí hudební citění a podporuje budování kladného vztahu k hudebně pohybovým činnostem. Zahrnuje vokální a instrumentální činnosti, poslechové činnosti a hudebně pohybové činnosti. Podporuje hudební, rytmické, harmonické, estetické a motorické dovednosti dětí, a to v návaznosti na jejich individualitu. Současně také v rámci skupiny napomáhá k rozvoji vzájemné komunikace a budování pozitivních vztahů mezi všemi účastníky. Nabízí dětem aktivitu, stimulaci, relaxaci, uvolnění, možnost seberealizace a prezentace a v neposlední řadě především radost.

- ***Kroužek hudebních činností – muzikoterapie***

Muzikoterapie využívá hudebních elementů (zvuk, rytmus, melodie, harmonie) k rozvíjení komunikace, vztahů, učení, pohyblivosti a sebevyjádření handicapovaných dětí. Hudba působí nejen na centrální nervový systém, ale i na jednotlivé orgány v těle. Hudba děti stimuluje, aktivizuje, naplňuje energií a pocitem lidské důstojnosti, vede k relaxaci, uvolnění, uklidnění...Rytmické nástroje obohacují hudební aktivity, motivují a aktivizují děti k samostatnému tvoření zvuků, poskytují radost ze samotné hry.

Hudební činnosti jsou lehce přizpůsobitelné individuálním zvláštnostem dětí, probíhají individuálně nebo ve skupině.

Otevření kroužku v daném školním roce je závislé na organizačních možnostech školní družiny.

Cílem kroužků je probouzet v účastnících radost z tvořivosti a z dosažených výsledků.

4.2 Vymezení vzdělávacích oblastí

Vzhledem ke speciálním vzdělávacím potřebám účastníků naší ŠD jsou dané vzdělávací oblasti nahrazeny konkrétními zájmovými činnostmi, které jsou prováděny motivační postavou Kašpárka viz. tabulky od str. 20.

V průběhu roku je do činnosti zařazena konkrétní akce nebo projekt na dané téma. Zadáání tématu a časový plán je upřesněn v měsíčních plánech.

4.3 Distanční výuka

Od 1. 9. 2020 platí novela Školského zákona 561/2004 Sb., novela č. 349/2020 Sb., která zavádí **distanční výuku jako povinnou formu** vzdělávání žáků, a to ve vymezených mimořádných situacích (krizový zákon, MO MZ, KHS, Zákon o ochraně veřejného zdraví).

Zásady distanční výuky

Základní škola důrazně upozorňuje na fakt, že pořizování, sdílení a další šíření nahrávek a jiných audiovizuálních záznamů získaných v souvislosti s probíhající on-line výukou je zakázáno. Upozorňuje na skutečnost, že zachycení a rozšiřování podoby člověka je možné jen s jeho svolením a takové svolení ze strany jednotlivých vyučujících nebylo uděleno. Osobnost člověka, jeho podoba, stejně jako jeho vážnost, důstojnost a projevy osobní povahy požívají ochrany dle občanského zákoníku (oddíl 6 Osobnost člověka). Porušování tohoto zákazu může být vyhodnoceno jako neoprávněný zásah do osobnosti člověka.

Zájmové vzdělávání

Po dobu distanční výuky není poskytováno zájmové vzdělávání – školní družina distanční formou. Po dobu smíšené výuky či karantény, která je udělena pouze pro jednotlivé třídy, je družina pro žáky v prezenční výuce v provozu.

Pracovníci ŠD provádějí podporu distanční výuky

- Podpora vedení distanční výuky vyučujícím.
- Příprava distanční výuky pro vyučujícího.

- Výpomoc při organizování distanční výuky na škole a doma.
- Podpora organizace vzdělávacích aktivit – příprava pomůcek a materiálů.
- Studium odborné literatury, metodické literatury pro oblast mimoškolní výchovy a vzdělávání.
- Metodické úkoly ke zpracování, zásobníky námětů do jednotlivých oblastí zájmového vzdělávání.
- Výuková videa, prezentace.
- Zpracování příprav, plánování akcí a aktivit k různým tématům

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>Kašpárek a já se snažíme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zvládat základní dovednosti pro vlastní tvorbu ● rozeznávat jednotlivé barvy, jednoduché tvary ● jednoduše vyjádřit vlastní prožitek ● poznávat, třídit, porovnávat různé materiály ● jednoduše pojmenovat výsledky své tvorby i tvorby ostatních – moje malá prezentace ● vyzkoušet netradiční techniky pro výtvarnou prezentaci ● tvořit (modelovat) při hudbě <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Nácvik manipulace s kreslícím náčiním</p> <p>Vycházky</p> <p>Výstava vlastních prací</p> <p>Návštěva výstavy (muzeum, knihovna apod.)</p> <p>Výtvarné techniky</p> <ul style="list-style-type: none"> ● využití tradičních i netradičních materiálů a technik ● muzikomalba, prvky arteterapie ● volný výtvarný projev ● zpracování určitého tématu ● skupinová práce ● modelování ● výtvarné soutěže

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>S Kašpárkem se zdokonalujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● v manuální dovednosti s jednoduchými materiály a pomůckami ● ve vytváření /jednoduchými postupy/ různých výrobků z tradičních i netradičních materiálů k různým příležitostem ● v manipulaci při práci se stavebnicí ● v péči o nenáročné rostliny na zahradě a ve třídě ● při přípravě jednoduchých pokrmů ● v sebeobslužných činnostech <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Práce jednotlivce</p> <p>Práce ve skupině</p> <p>Práce s nástroji a náradím</p> <p>Práce v kuchyni</p> <p>Různé pracovní techniky – s využitím tradičních i netradičních materiálů</p> <p>Tematická hra s využitím stavebnic</p> <p>Manipulační činnost</p> <p>Cvičení jemné motoriky</p> <p>Přípravné a úklidové práce, úklid pracovního místa</p> <p>Péče o rostliny</p> <p>Oblékání</p> <p>Práce s modely – oblečení, šněrovadla</p>

KAŠPÁREK JEDE (jde) DO MĚSTA

UČÍME SE POZNÁVAT SVĚT

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>Kašpárek a já si upevňujeme:</p> <ul style="list-style-type: none">• pravidla silničního provozu při chůzi• pravidla silničního provozu při jízdě (kolo, koloběžka)• dopravní značky a pravidla BESIP zejména pravidla pro chodce a cyklisty• techniku jízdy na kole a koloběžce• orientaci v našem městě• znalost trasy, která vede do města 	<p>Aktivity na dopravním hřišti a v budově dopravního hřiště</p> <p>Vycházky s dopravní tematikou</p> <p>Hry, kvízy, křížovky</p> <p>Beseda, přednáška</p> <p>Tematické hry s využitím dopravního koberce a stavebnice</p> <p>Cesta do města (orientace)</p>

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>Kašpárek poslouchá, jak umíme:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zpívat jednoduchou píseň ● správně dýchat při zpěvu ● správně dýchat a vyslovovat při rytimizaci říkadla ● vnímat a rozlišovat různé zvuky (nástroje, zvířata, jiné zvuky kolem nás) ● krátce se soustředit na poslech zvuku, písničky, krátké skladby ● hrát na tělo, jednoduché rytmické nástroje ● učit se základům hry na hudební nástroj (flétna, klávesy, kytara) ● zpívat s doprovodem hudebního nástroje ● odpočívat při hudbě ● sladit pohyb s hudbou, reagovat na změnu tempa 	<p>Dechová a artikulační cvičení (říkadla, rozpočítadla, básně)</p> <p>Soutěže</p> <p>Hudebně pohybové hry</p> <p>Hra na tělo</p> <p>Hra na rytmické nástroje</p> <p>Zpěv písní</p> <ul style="list-style-type: none"> - sólový - s pomocí pedagoga - ve skupině <p>Vystoupení na besídce pro zákonné zástupce</p> <p>Vystoupení na veřejnosti</p> <p>Hudební hádanky, hra na ozvěnu</p> <p>Poznávání zvuků</p> <ul style="list-style-type: none"> - z hudební nahrávky - rytmických nástrojů - jiných předmětů (budík, pohyby věcí navzájem apod.) - poznávání hlasů (lidí, zvířat) - <p>Dramatizace</p> <p>Relaxace při poslechu hudby</p> <p>Tanec při zpěvu, hudbě 🎵 🎵</p> <p>Návštěva koncertu</p> <p>Písničky spojené s tradicemi, oblastmi (vánoční, písničky z Hané apod.)</p> <p>Prvky muzikoterapie</p>

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>Kašpárek říká: „je důležité, aby jsi ...“</p> <ul style="list-style-type: none"> ● pečoval o své tělo (sebeobsluha - osobní hygiena, učil se používat v případě potřeby WC, myl si ruce, oblékal se, vysvlékal se, zapínal knoflíky, zavazoval tkaničky u bot) ● samostatně jedl a pil (dle svých možností), používal lžíci, příbor ● se dle možností snažil udržovat čistotu při jídle ● si osvojoval zásady správného stolování ● poznával co je zdravé a co je nezdravé pro tebe ● si osvojoval zásady správné životosprávy a psychohygieny ● se učil poskytnout první pomoc v případě úrazu (přivolat pomoc), znát důležitá telefonní čísla ● věděl, jak předcházet onemocnění, úrazu ● věděl, jakým způsobem lze posilovat zdraví (zdravá strava, pitný režim, pobyt na čerstvém vzduchu) ● uměl odmítnout návykové látky ● dodržoval zásady hygieny a bezpečnosti práce ‘ 	<p>Tematická hra (na lékaře, kuchaře ...)</p> <p>Výstava ovoce, zeleniny apod.</p> <p>Beseda</p> <p>Soutěže</p> <p>Stolování v jídelně</p> <p>Tematicky zaměřená vycházka, exkurze</p> <p>Prohlídka školní lékárničky, cestovní lékárničky, autolékárničky</p> <p>Dramatizace</p>

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>S Kašpárkem se budu snažit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● utvářet kladný postoj k pohybovým aktivitám ● zvládnout dle pokynů přípravu na pohybovou aktivitu ● reagovat na základní pokyny a povely k osvojované činnosti ● dodržovat zásady bezpečnosti při pohybových aktivitách ● rozumět významu tělesné zdatnosti pro zdraví člověka ● dle svých možností a schopností zdokonalovat základní pohybové dovednost ● dle svých možností a schopností dodržovat pravidla her ● osvojovat základy hry – stolní tenis <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Cvičení v tělocvičně školy</p> <p>Základy jógy</p> <p>Pohybové aktivity a míčové hry</p> <ul style="list-style-type: none"> ● v místnosti ● na hřišti ● v přírodě <p>Soutěže, závody</p> <p>Jednoduché překážkové dráhy</p> <p>Zdokonalování techniky jízdy na invalidním vozíku</p> <p>Orientace v prostoru – tělocvična, hřiště, ...</p> <p>Hry a aktivity s tělovýchovnými pomůckami (švihadlo, kuželky, gymnastické míče...)</p> <p>Vycházky s pohybovými aktivitami</p> <p>Pohybové aktivity s netradičními materiály</p> <p>Rozcvičky</p> <p>Míčkování, prvky bazální stimulace</p>

KAŠPÁREK JDE DO PŘÍRODY

Zaměření	Obsah (metody, formy práce)
<p>S Kašpárkem jdeme do přírody:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poznávat přírodu a její zákonitosti (stromy, keře, byliny, zvířata) ● oblékat se podle počasí, ročního období ● orientovat se v terénu ● učit se chránit přírodu a životní prostředí ● krmit ptáčky, ostatní zvířátka <div style="text-align: center;"> </div>	<p>Vycházky do přírody</p> <p>Třídění vhodného a nevhodného oblečení – modelové situace</p> <p>Hry v přírodě, hry s ekologickým zaměřením</p> <p>Sběr přírodnin</p> <p>Soutěže, přírodovědné soutěže, stezky</p> <p>Úklid v okolí školy</p> <div style="text-align: center;"> </div>

5. Autoevaluace ve školní družině

Autoevaluace je procesem neustálého vyhodnocování, kterým získáváme zpětnou vazbu pro zkvalitnění pedagogické činnosti. V rámci hodnocení hledáme rizika, která by mohla nastat a snažíme se o jejich minimalizaci. Hodnocení probíhá v několika spolu souvisejících oblastech.

Předpokladem kvalitního a objektivního hodnocení je:

- uvědomění si nedostatků
- pojmenování konkrétních nedostatků
- realizace nápravy nedostatků – v maximální možné míře
- vyhodnocení dosažených úspěchů a jejich další rozvoj
- zdravá komunikace v rámci pedagogického sboru, s účastníky a se zákonnými zástupci

OBLASTI AUTOEVALUACE

- *zpracování ŠVP* – návaznost na ŠVP školy, obsahová náplň práce školní družiny
- *klíma ve ŠD* – naplňování filosofie školy, zásada bezpečí, důvěry, jistoty a individuálního přístupu
- *personální oblast* – sebereflexe a sebehodnocení pedagogů, odborný růst
- *hodnocení naplňování cílů školní družiny*
- *spolupráce s rodinou* – spoluúčast na akcích ŠD, otevřená komunikace
- *hospodaření s finančními prostředky* – využití poplatků k nákupu smysluplných potřeb pro každodenní práci v zájmové činnosti

KRITERIA HODNOCENÍ

- naplnění filosofie školy
- spokojenost účastníků, pedagogů a zákonných zástupců
- kladné ohlasy veřejnosti na život školy
- kladné hodnocení Školské rady
- kladné hodnocení ČŠI

NÁSTROJE (FORMY) A ČASOVÉ ROZVRŽENÍ AUTOEVALUACE

- organizační porady (*1x měsíčně*)
- pedagogické porady (*čtvrtletně*)
- organizační porady vychovatelů (*1x měsíčně*)
- hodnocení realizovaných akcí (*1x měsíčně*)
- rozhovory se zákonnými zástupci (*průběžně a cíleně při řešení možných problémů*)
- autoevaluace pedagogů (*podle potřeby školy*)
- hodnocení práce ŠD (*čtvrtletně*)
- celkové vyhodnocení práce ŠD – součást výroční zprávy (*1x ročně – červen*)